

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRADABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

Manifestare românească

Indată ce sosește vacanța, și cu ea timpul frumos pentru excursii, ținutul nostru, al Zarandului, este vizitat de numeroși excursioniști, veniți din toate colțurile țării, ba chiar și din străinătate.

Unii vin să viziteze Zarandul istoric, care ține legat de dânsul o sumă de amintiri grandioase din trecutul neamului nostru românesc din Ardeal, și la umbra trecutului să-și odihnească sufletul, și să plece mai plin de încredere în viitorul și menirea poporul românesc. Alții vin să viziteze frumusețile și, mai ales, bogățiile naturale ale ținutului nostru, cu industria specifică lui.

Excursiile cu scop tehnic nu sunt rari în Zarand. Dealtcum chiar regulamentul de organizare al școalelor tehnice obligă pe studenți, până la luarea diplomei, la un timp anumit de practică pe șantier; iar în diferitele industrii, după specialități, să execute, atunci când găsec oportunitate, în cadrul școlilor, excursii — profesorii și studenții — spre a ilustra pe cât posibil parte din conștiințele teoretice dobândite în decursul anilor de învățământ; constituind tot odată contactul corpului profesoral cu noile industrii și cu diferitele probleme ce se ridică, cu caracter economic. Cum ținutul nostru, datorită bogățiilor lui naturale, își are industria lui specifică, este de sine înțeles ca să se găsească an de an în întreprinderile sale, studenții ai diferitelor școli tehnice din țară și străinătate, în vederea îndeplinirii dezideratelor de mai sus; și tot odată să constituie și un important loc de trecere al excursiilor organizate cu caracter tehnic.

Numai până în prezent, în decursul acestui an, au trecut prin Zarand cinci școli superioare tehnice, dintre care două românești: București și Timișoara, și trei străine: Șc. de mine din Paris, (Franța,) Olanda (Șc. de mine din Delf) și Leoben, ultima fiind din Austria.

În afară de pitorescul regiunii, de instalațiile ce-s la înălțimea tehnicii moderne, toate cele cinci școli au fost mișcate de primăria caldă ce li s'a făcut.

Ceva mai mult: în contactul cu școlile străine, au fost ocazii de manifestări cu adevărat românești. Și asupra acestei chestiuni vrem să insistăm în articolul de față. Datorită propagandei sistematice ce o fac Ungurii, mulți străini sunt cu credință că Ardealul e un ținut unguresc și că este temporar stăpânit de Români.

Și cine știe dacă nu și dintre acei tehnicieni, ce ne-au vizitat Ardealul nostru zilele trecute, nu vor fi avut și ei aceeași credință?

Dar acest lucru nu l'a trecut cu vederea d. Sieber, directorul tehnic al soc. „Mica“, în cuvântarea sa ținută studenților și profesorilor austrieci, cu ocazia despărțirii.

„Datorită unei propagande false — spune d. A. Sieber — se menție ideea că Ardealul este ținut unguresc. Ardealul a fost și este românesc. Duceți cu d-tră această idee și răspândiți-o în cercurile d-tră, căci este cea adevărată, precum ați avut ocazia a vă convinge personal“.

D. A. SIEBER,
directorul tehnic al societății „MICA“.

Este adevărul pur ce-a vorbit d-sa, este dreptatea ce sare în ochii fiecărui, fie ungur, neamț, francez, etc. dacă vrea să fie obiectiv și să spună ceea ce este just.

Cuvintele d. A. Sieber, directorul soc. „Mica“, au cu atât mai mare efect, cu cât sunt rostite de unul ce nu-i decât cetățean român, dar care știe să se încadreze în mod loial în mijlocul poporului românesc. Este adevărul rostit de un tehnician bătrân cu o reputație bine meritată, care a trăit pe aceste meleaguri, pe care le cunoaște destul de bine, și care nu are nici un motiv a denatura realitatea. Sunt cuvintele pe care trebuie să le audă fiecare dintre acei ce mai mutresc încă tendințe centrifuge și cari încă mai persistă în greșeala de a mistifica adevărul.

◆◆◆◆◆

Spre o nouă orientare economică a Zarandului

Dacă i-ar veni cuiva gust să încerce cunoștințele geografice ale cetitorilor ziarului „Zarandul“, și ar publica (pentru cei streini de ținutul Zarand, un concurs de răspunsuri la întrebarea: „Care este ocupația de căpetenie al locuitorilor din ținutul Zarandului“, sigur, concurenții vor cerceta harta, vor vedea scriș „Munții Zarandului“, lângă ei „Brad“, și vor aduce aminte că Bradul e centru minier, etc. și răspunsurile vor fi împărțite: creșterea vitelor și tăierea pădurilor, (ca la munte!), minieritul, cultivarea pomilor roditori (findcă-s munți mai mici).

Dar nimeni nu-și va închipui că ocupația de căpetenie în Zarand de plugăria, că atât pe văi cât și pe vârfurile dealurilor se face plugărie întinsă; căci dacă sunt câte 20-30 de minieri din fiecare sat din jurul Bradului și ei au gospodăria lor întemeiată tot pe plugărie; iar dacă prin părțile Zarandului sunt și pomi roditori, — cari s'au împușinat simțitor și s'au înmușchiat „findcă nu le mai merge“ — nu se poate spune că pomicultura ar fi o ocupație de căpetenie aci.

În adevăr e un fapt puțin obișnuit ca ca pe dealuri care ating înălțimi de 1000 m. să se facă plugărie până în vârful lor.

Fiindcă dealurile pe cât sunt de prelice pomilor roditori, pe atât sunt de nepotrivite culturii cerealelor. Ele de abia dau plugăria de 2-3 ori sămânța.

Tot așa își arăta nedumerirea un domn agronom, nou venit pe aceste plaiuri, că Bradul, — care se află într'un ținut muntos, și deluros, — e așa de sărac în derivatele laptelui, și-și exprima părerea de rău că această sursă de venit nu-i valorificată.

Vina nu-i în această privință, ca în toate celelalte — decât a excesului de plugărie care s'a făcut de veacuri și se face și acum, în Zarand.

Pentru ca să crezi o industrie într'un ținut, trebuie să ai materii prime din belșug. Ori tocmai acest lucru materia primă, laptele, ne lipsește în Zarand, deși suntem în regiunea muntoasă.

Cauza e lipsa de pășune.

Izlazurile sunt locurile cele mai sărace, cultivate de strămoși sute de ani de-a rândul. Apele au cărat pământul bun, și a rămas pietrișul.

Plugăria a dunat pietrișul, la făcut grămadă, și a arat așa până a ajuns la stâncă. Atunci l-a lăsat de pășune...

Și tot așa bucată cu bucată, până când am ajuns să avem niște terenuri foarte vaste de izlaz...

Acestea sunt izlazurile din Zarand, ca și din munții Apuseni în general...

Dealuri întinse destinate ast fel pășunatului, care dacă n'ar fi fost săcătuit de lăcomia și nepriceperea omenească — ar fi putut hrăni turme de mii de oi din belșug, abia asigură existența câtorva sute de oi, cât doar are o comună de deal, din Zarand.

Iată dar unde am ajuns prin o cultură irațională a dealurilor! Astfel de izlazuri sterile ocupă de multe ori mai mult de jumătate din hotarul comunei.

Dar răul nu se oprește. Vedem și azi cum se continuă acea acțiune nefastă de ruinare a dealurilor.

Și sătenii își dau seama de acest dezastru. Văd și ei că numai au decât grădinele, că și grădinele slăbesc.

Dar n'au ce face. Ei de pe urma pământului trăesc; așa au apucat din moși strămoși.

Situația Zarandului ca și a întregilor munți Apuseni e foarte tristă. Sunt terenuri care-s pierdute pentru tot deauna și multe pe punctul de a fi pierdute dacă nu se iau măsuri. Ce măsuri se pot lua:

Se poate preveni pierderea locurilor bune prin abandonarea plugăriei pe deal și orientarea spre ocupațiunea cernită de natura terenului: cultivarea pomilor roditori.

Aci cresc cele mai frumoase soiuri de pomi; nucile de Brad sunt cerute pe toate piețele streine, germane mai ales.

Și noi lăsam nucii să se usuce fără să punem alții în loc, ba le grăbim sfârșitul pentru scilpitul câtorva sute de lei pe care ni-i oferă niște oameni streini de interesele noastre naționale.

(Continuare în pagina 6-a)

EVLA VIE!

Sunt aproape două luni decând părintele Ilarion Felea, incerca să actualizeze, prin această gazetă, la bursa problemelor zilnice, o veche dorință: creerea unei mănăstiri a Zarandului.

Desigur ideea e foarte frumoasă, ma ales în zilele noastre când indiferentismul față de biserică a crescut enorm; o mănăstire în ținutul Zarandului ar contribui și mai mult la întărirea credinței strămoșești, ca drept la o pâine, la care Zărândeni au muncit împreună cu Horia.

După cum foarte bine observă părintele Ilarion Felea locul acestei mănăstiri nu poate fi decât la Tebea, fiindcă numai acolo:

„Voievozi, popor și clerici
Ce din prapuri de biserici
Sfințeau planuri de războiu,
Când iubirea de moșie și de lege și de noi
Din pioși făcea eroi și pioșii din eroi“.

Dar astăzi la Tebea viața încezește, biserica tânjește tânguindu-se din clopote în așteptarea unei reînfloriri. Vrem să reinvie o glorie străbună, transformând biserica din Tebea în mănăstire. Inșă pentru ca ideea să devină un fapt împlinit este nevoie ca I. P. Sfinția Sa Mitropolitul Nicolae, să aproabe transformarea acestei biserici în mănăstire, apoi să obție câteva pogoane de pământ pentru viitoarea mănăstire și pe urmă să-și găsească și starețul întru totul curat și dumnezeiesc, care să ducă zidirea până la cruce și până la cel de sus.

Numai în felul acesta biserica din Tebea va deveni o biserică vie, un lăcaș de meditație, un centru de cultură; fiindcă va trebui să aibă și o bibliotecă de cărți din care să împrumute satelor vecine spre folosință. Poate va veni o vreme când această mănăstire va putea să adăpostească și unele „colonii de școlari“ cari, în afară aerului de mare, au nevoie de loc plăcut în verdeață și de reculegere“. Astfel mănăstirea din Tebea alături de cea dela Izbuca, vor deveni locurile de perlinaj pentru Românii de pe văile Crișului Alb și Negru, oțelindu-i în lupta grea a vieții, făcându-i mai puternici, mai cucernici și de mii de ori mai buni.

Căci să nu uităm: Peste poporul acesta care scormonește cu mâna lui pământul, nimeni nu s'a aplecat să asculte murmurul interior al unui suflet care năzuiește și al unei minți destul de agere ca să pretindă. Mulțimea aceasta din munții, noi o tratăm din când în când cu câte un ciubăr de mălaiu încins și cu floarea descântecelor electorale. Pe semne, așa înțelegem noi, urmașii fericiți ai atâtor generații de sacrificiu, răsplata credinței și a jertfei. Asta să fie răsplata dată nepoților lui Horia Crișan și Iancu pentru sângele vărsat?

Deci acestul popor din munți îi datorim întâi de toate recunoștință, cinste și bunăstare.

Dar această recunoștință și cinste nu l-o pot arăta politicianii, ci numai biserica, care este chemată să-i facă mănăstire la Tebea, lucru pe care-l așteptăm cu toții cei din acest ținut ca să devină un fapt împlinit.

Și acum pe această cale, țin să-i aduc părintelui Ilarion Felea, inițiatorul acestei pro-

puneri, cele mai sincere mulțumiri, cu riscul de-a le fi turburat somnul trezindu-i în zorii unei dimineți nouă, pe cei cari aveau rostul și chiar chemarea acestei inițiative. Poate tot profesorii din Brad, vor duce și această faptă bună la îndeplinire, pentru că cei cari ar avea chemarea sunt bătrâni și trăiesc visul de aur al lefilor cari vin buluc, de colea mai mult, de colo mai puțin, de dincolo suficient. Dar și fără cei chemați, noi vrem să avem cât mai curând o mănăstire la Tebea, în care Crișenii să înalțe rugi fierbinți lui Isus, găsind astfel un reazim în învățătura lui, își vor ancora speranțele într'o lume dincolo de griji și necazuri, fericită cu adevărat.

Păcatul nostru va fi, dacă nu vom ști merge pe acelaș drum pe care a purces părintele Felea, fiindcă nu trebuie să uităm cuvintele pe cari le-a spus Voltaire, pe patul de

Direcțiunea liceului ort. rom. „Avram Iancu“
DIN BRAD.

AVIZ!

Inscrierile și reinscrierile pentru anul școlar 1934/1935 la liceul ort. rom. „Avram Iancu“ din Brad, încep în 25 August 1934.

Cererile de înscriere timbrate cu 8 lei timbru fiscal și 1 leu aviație se vor înainta Direcțiunii liceului însoțite de următoarele acte:

1. Adeverință de terminarea celor 4 clase primare, pentru elevii cari cer înscrierea în cl. I. liceală. Copia matricolară de pe ultima clasă promovată pentru elevii cari cer înscrierea în clasele II, III, IV, VI, VII și certificatul de absolvire a cursului inferior de liceu precum și dovada prestării examenului de admitere, pentru elevii cari cer înscrierea în cl. V liceală.

2. Extrasul de botez, eliberat de oficiul parohial.

3. Actul de naștere, eliberat de oficiul stării civile.

3. Certificat de vaccinare.

Taxa de frecvență pentru cursul inferior este 1.500 lei, iar pentru cursul superior Lei 2.000 și se poate plăti integral, odată cu înscrierea sau în 2 rate. Rata I, Lei 800 pentru cursul inferior și 1.200 lei pentru cursul superior se va plăti odată cu înscrierea, iar rata II Lei 700 pentru cursul inferior și 800 pentru cursul superior se va plăti la întoarcerea din vacanța de Crăciun.

Scutiri de taxe școlare se vor acorda de comitetul școlar numai acelor elevi cari au obținut în anul școlar 1933/1934 media generală cel puțin 8. Cererile de scutire vor fi însoțite de certificat despre starea materială, care să cuprindă suma cu care este înscris susținătorul elevului în rolul de impunerii pe anul 1934/1935, numărul rolului și viza percepției precum și alte acte cari pot face dovada situației materiale. Cererile de scutire înaintate după terminarea înscrierilor nu mai pot fi luate în considerare.

Pentru a fi primit în Internat, părinții sau susținătorul elevului prin o cerere adresată Direcțiunii odată cu înscrierea se obligă a plăti taxa de întreținere pe anul școlar 1934/1935

moarte: Precum Isus Hristos a murit între 2 tâlhari, așa mor și eu între 2 măgari.

Cu această ocaziune, fiindcă îmi vin în memorie niște versuri de Bogdan P. Hajdeu, la adresa „eulaviei (evlaviei) călugărilor greci, îmi dați voie să le reproduc:

„Sunt un călugăr păcătos
Ascuns sub tristă rasă:
Îmi place vinul spumegos
Zămbind colea pe masă;
Beau cel pocal din boloboc
Și toate astea la un loc
Fac eu-la-vie!

Sunt un călugăr fără de neam
În mână cu metanii:
Nimic mai sfânt pe lume n'am
Nimic mai sfânt ca banii;
Căci bani îmi aduc noroc
În orice îmi place mie...
Și toate astea la un loc
...Fac eu-la-vie!“

Ion Moșu

Lei 7000 și taxa de instalare și reparațiuni
Lei 500.—

Taxa internatului se va plăti în 4 rate și anume: odată cu înscrierea Lei 1.500, la 1 Nov. Lei 2.000, la 8 Ian. 1935 Lei 2.000, la 1 Martie Lei 1.500 Funcționarii pot plăti taxa internatului în rate lunare de Lei 700. Taxa de reparațiuni Lei 500 se plătește la înscriere și în caz de repășire nu se mai restituie.

Elevii primiți în Internat vor fi obligați să aducă cu sine lîngă de corp și pat: 3 cearșeafuri, 3 fețe de perină, 1 plapomă sau cergă, 1 perină, 4 cămăși, 4 indispensabile, 4 prosoape, 4 perechi ciorapi, 2 perechi ghete, hainele necesare, perie pentru haine, perie pt. ghete, perie pentru dinți, pahar. Rufăria va trebui să fie însemnată cu numele elevului sau cu numărul ce-l poartă cusut pe mâneca hainei. Spălatul rufăriei se plătește separat.

Elevii externi vor menționa în cererea de înscriere numele corespondentului sau a gazdei care este obligată să se prezinte la Direcțiunea liceului spre a semna registrul gazdelor și lua la cunoștință dispozițiile regulamentului școlar, referitoare la gazdele elevilor.

Examenle de corigență, particulare, admitere, etc. se vor ținea în conformitate cu dispozițiile regulamentului școlar între 1—15 Sept. Examen de admitere în cl. I. se va ținea între 1—4 Sept. în cazul că vor cere înscrierea în această clasă mai mult de 50 elevi.

În conformitate cu Decizia Min. Instr. No. 123. 410/1931 elevii corigenți vor plăti câte 100 lei pentru fiecare obiect sau dexteritate la care vor trebui să fie examinați în toamnă. Elevii repetenți cari se vor reinscrie în aceeași clasă vor plăti pe lângă taxele specificate de mai sus Lei 500, taxă de repetiție.

Brad, la 26 Iulie 1934.

Director,
CANDIN CIOCAN

— În Polonia, într'un sat cu populație ucrainiană și rusă, s'a iscat o ceartă și apoi bătăie pe motivul că fiecare dintre cele două nații cereau ca sf. Liturghie să fie oficiată în limba lor. Preotul văzând această scenă — căci s'a întâmplat chiar în biserică, a căzut în nesimțire de supărare și a murit.

— O cruce. În ziua Sfinților Ap. Petru și Pavel s'a ridicat în Ruda o cruce de peatră în amintirea anului sfânt.

Insemnări din pribegie

(Continuare)

Gara Djalantun

După 2 săptămâni de staționare în gara Mancijuria; am pornit iar și am sosit aci eri seară. Am așteptat în Mancijuria pânăcând Cehii au terminat monumentul de care vorbeam rândul trecut. Azi dimineață am făcut o pimbare prin orașul chinez Djalantun. Zic oraș chinez pentru că din 1917 Mancijuria au luat-o Chinezii în stăpânire. În China propriu zis eu nu am fost însă după descrierile celor ce au fost, aspectul orașelor și acolo ca și cel de aci. Numai locuitorii diferă într'o oarecare măsură. Cei de aci sunt mai înrudiți cu Tătarii,

decât cei din China. Și unli și alții sunt foarte muncitori. Deși sunt socotiți între popoarele galbene, sunt însă toți negri.

Orașul are străzi strâmte și nepavate. Praful e și aci până la glezne. Casele scunde cu coperișe plane. Peste stradă sunt întinse rufe la soare. La prăvălii diferite articole de manufactură sunt expuse afară în stradă. Exteriorul caselor e curățel. Mi-ar fi plăcut să văd și interiorul, însă necunoscând limba locuitorilor mi-a fost imposibil. Înspre seară am făcut un „picnic“ pe iarbă verde. În timpul veseliei noastre Colonelul făcea instrucție de călărie cu S'a căsătorit și el aici în Siberia, ca mulți alți voluntari. În vremea instrucției e dur ca un „gradat“, iar în pauze

e blând ca un miel. Ine cu tot dinadinsul ca pe când va ajunge în patrie soția sa să știe călări.

Gara Tițicar

Gară mare cu nod de căi ferate. Orașul e ceva mai departe. Acolo nu mergem deoarece peste câteva ore plecăm.

S'a dus numai Comandantul, pentru a o face o vizită de curtuozitate guvernatorului chinez ce rezidează aci. Orașul e curat chinez. Și de aci din depărtare se observă ciudățenie a rufelor întinse peste străzi. Vedem și cea dintâi „pagodă“.

Gara Charbin

Am sosit aci, acum trei zile. În oraș e și „Misia română“. Raporturile între Șeful misiei și Comandantul Legiunii din reci —

De toate pentru toți.

TURBARE

Uneori ziarele dau știri de fel următor: În satul cutare s'a întâmplat o mare nenorocire. Pe flăcăul cutare l'a mușcat un câine, dar n'a băgat în seamă că e turbat. După câteva săptămâni flăcăul s'a îmboinăvit dintr'odată. L'a apucat furia; făcea clăbuci la gură și dădea să muște pe cei de casă. Cu mare greutate l'au legat, căci să sbătea de socoteai că toți dracii sa vârăse 'ntrânsul. N'a apucat să-i ducă la spital, căci s'a liniștit de rot și pentru totdeauna.

Știrile de felul acesta se repetă mai în fiecare an, de cum începe vara.

„N'a știut că e cânele turbat“ și s'a lăsat pe tănjeală. De fapt cânele era turbat; când l'a incolțit, i-a vârât în rană sămânța bolii. Rana s'a tămăduit, căci doar cine știe ce adâncă nu era; acolo, o sgârietură, din care a iest câteva picături de sânge. A fost însă o poartă largă pentru sămânța bolii, niște microbi așa de mărunți că nici cu instrumente măritoare n'au putut fi încă văzuți. Au intrat în sânge, s'au înmulțit și boala fu gata.

O boală groaznică. Omul ajunge furios și nu știe nici de copil, nici de mamă. S'a schimbat în fiară.

Mai înainte vreme era fără leac. De când însă un învățat francez Pasteur, i-a găsit leacul, boala, luată din timp, nu lasă nici urmă.

Luată la timp! Atâta. Chiar când nu poți avea siguranță că e turbat cânele care te-a mușcat e mai bine să alergi la doctor. Uneori ajunge ca să te lingă cânele bolnav pe o sgârietură și boala e gata.

De aceea baza bună trece primejdia rea. Când te-a mușcat un câine, un lup ori chiar o vacă turbată, trebuie de lăsat totul baltă și de grabă de plecat în orașele acele (București, Iași, Cluj, Cernăuți) unde există câte un institut antirabic, adică un spital anume pentru cei mușcați de turbare. Prin câteva inecții boala se leuește cu totul.

Orice întârziere însă, acel lasă-mă să-te-las al omului neștiutor de pericolele ce-l pândesc, face ca boala să se cuibărească în cel mușcat. Repede, repede sfârșește cu moarte groaznică, în ch'nuri nebănuite.

Viața prețuită în școala lui Decroly, este savurată și de d. Claparède. Pregătirea copilului pentru viață prin viață, este și concluzia din școala funcțională ce se clădește pe concepțiile educației funcționale.

Cartea eruditului pedagog dela Geneva, se bucură de mare vază în Elveția. Ea este mult mai absorbită după ce lectorii au citit scrierile anterioare ale marelui Savant, anume: „Psihologia copilului“, „Pedagogia experimentală“, „Psihologia funcțională“ etc. cari dau în analize complexe legile psiho-pedagogice bazate pe experiment.

O recomand călduros colegilor pentru a o studia și aplica în viața școlară. Căci teoria fără aplicații practice oricât de atrăgătoare și bună ar fi, este tot literă moartă.

Un cuvânt și pentru traducătorii harnici. Cred că fiecare dintre lectori, recunoaște meritul mare ce-l au traducătorii Marin și Florea Nicolescu, prin traducerea acestei opere. Ei au așezat un perete templului pedagogiei românești prin traducerea acestei cărți, care în Elveția este cruce și aur.

Ion Blăgăilă

Ed Claparède

Recenzie.

Educația funcțională

traducere de Marin și Florea Nicolescu. Ed. „Lumina“ București

Azi domeniul pedagogic este invadată de-o abundență adacadabrăntă de idei, eurențe teorii, etc. așa zise noi.

La drep vorbind nu ști de ce teorie, metodă sau tratat psiho-pedagogic să te anini, căci atunci când le citești, toate îți plac și îți se par una mai bună ca alta.

Una dintre cele mai noi teorii psiho-pedagogice, este expusă în cartea savantului Dr. E. Claparède, dela Geneva, „Educația funcțională“, care e una dintre cele mai noi pulsatoare, a principiilor ee se grupează în jurul școlii active.

Științific redată, împărțită sistematic în prima parte a cărții, eruditul profesor se ocupă de geneza principiilor și legilor funcționale. După ce enumără legile biologice, psihologice și educațional-funcționale; face o incursiune istorică pedagogică, arătând gradul funcțional din operele înaintașilor. D-sa este pentru psihologia funcțională, căci punctul de vedere funcțional este aplicabil în viață. Spune la pag. 40 „Fiind dată o funcțiune, studiul mecanismului ei ne învață cum această funcțiune se poate realiza“. (El nu se întreabă numai ce este memoria, judecata etc. Ci cum funcționează! Ca educatorul să poată înrăuri asupra funcțiunii etc.) Deci fenomenul este îmbrățigat sub unghiul sintetic și practic. Iar analiza mecanismului funcțional, ne va desvălui structura.

Ce este principiul funcțional, autorul îl expune într'o întreagă teorie. Ușor se poate înțelege din exemplul: O mașină funcționează, dar aceasta este o funcțiune moartă, o mișcare, funcționalismul Claparèdian sau Ribotist este în funcție de organism. Și organismul funcționează într'un scop definit sau aproape definit dar și simțit. Putem avea mașină la care să-i cunoaștem toate piulițele, dar dacă nu știm cum funcționează și nu avem deprinderea de-a o conduce, rămânem numai cu știința, însă în

neputință. Dar cunoscând cum funcționează și având practica funcțiunii, noi avem o știință aplicată. Deci funcționalism nu poate fi conceput fără aplicații practice.

Aici este punctul pedagogic, psihologic și educativ. Activitatea este o funcțiune însă cu aplicații practice. Tot aci d. Claparède alunecă pe terenul utilitarist și pozitivist.

Doctorinele educației funcționale, sunt emise și emanate din marile legi ale conduitei. [Legea nevoii, extensiunii vitale, luării de cunoștință, anticipării, interesului, interesului imediat, autonomiei funcționale etc.]

Fiecare lege în parte și-au avut părinții ei. Astfel știu că interesul a fost susținut și observat de Herbart, legea nevoii sau a trebuinței de Darwin etc.

Și noi Românii avem filosofi și pedagogi cari au dezvoltat idei asemănătoare.

Astfel filosoful V. Conta în „teoria speciilor“ arată principiul Darwinist și în „teoria fatalismului are complet dezvoltat principiul funcțional al sufletului etc.

Deasemenea operele pedagogului G. G. Antonescu cari redau principiile educație formativ-organiciste, putem zice că nu sunt altceva de cât educația funcțională. Așa că nici filosofia românească nu e străină de principiile funcționale.

Principiul funcțional în educație, preconizează o nouă școală, anume „Școala funcțională“. Dar după cum poate vedea orice lector, care citește cartea d. Claparède teoria funcțională cuprinde toate principiile școlii active.

Deci această, școală, este un colorat al școlii active.

Nici un pedagog ca W. James, John Dewey, Binet, Stern, Flournoy etc. considerați direct premergători ai funcționalismului educativ, nu se bucură de o mai mică atenție în scrierile d. Ferrière, care se ocupă de școala activă intens.

cum erau — s'au răcit și mai mult. Maiorul Cădere dă diferite ordine peste capul Comandantului, cea ce supără pe acesta. Pentru azi Șeful misiei a ordonat revista unităților Legionii. Comandantul supărat voia să nu participe. A participat totuși la sfatul atașatului ceh Orsak. Șeful misiei a rămas încântat de disciplina și frumoasa ținută a legionarilor noștri. „Misia“ a plecat la Vladivostok. Așteptăm și noi ceasul plecării. Până una alta ne mai preambulăm. Charbinul are două cartiere bine distincte. Cel european e locuit în majoritate de Ruși. Al doilea e cel chinez care se aseamănă cu Djalantunul. Deoparte a orașului e castelul, în care locuiește generalul rus Horvat, Șeful administrației căii ferate est-chineze.

Această cale ferată a fost făcută de Ruși în concesie — atunci când nu aveau încă stăpânirea asupra Maneijuriei. Cele mai confortabile vagoane ce am văzut în Rusia sunt acelea ce au aparținut acestei linii.

Acți în Charbin am văzut cea dintâiu „ricșă“ sau „palanchină“: O mică trăsură pe două roate ca cele de bicicletă — trasă de un om. „Animalul de Mam“ se recrutează dintre Chinezi și fuge cu trăsura aproape ca un cal. Eu nu am avut plăcerea să mă folosesc de asemenea trăsura, însă am văzut destui Europeni și chiar mulți Români, cari le foloseau cu predilecție.

La Vest de oraș curge riul mare și navigabil Sungari. Eri ne-a venit la „eșalon“

un cântăreț chinez. Imbrăcat europenește — cântă și cu vocea și cu un instrument, care produce un fel de „bâz“-ăit ciudat. Și cântarea cu voce seamănă cu acel sunet pe care îl produce gândacul acel negru căruia îi zic tăun.

În oraș sunt sumedenie de magazine cu tot felul de mărfuri, cari poate nicăieri nu sunt așa de ieftine ca aci. În baza diferitelor capitulațiuni; întră în China mărfurile aproape scutite de vamă din Japonia, Anglia, America etc. Concurența între mărfuri e mare și prin urmare se vând ieftin. China e țara mătăsurilor, care sunt — și ele — foarte ieftine. Nu am spus nimic despre îmbrăcămintea Chinezilor. Bărbații poartă haină lungă închisă ca reverenzile preoților — de culoare neagră. —

Grai Nou

Sunt rodul bruşului de tină.
Aluat dospit dorinții.
M'am smuls în glesne din fărină,
Ogoarele imi sunt părinții.
În mine stărniesc credințe
Străgere gândurilor bune,
Cu împleriri de doruri grele.
Din cîntecele dela stîne

De dragul doinelor de-acasă
A tortului pe fus poveste,
A mamei și a tatei trude,
Pecete miimite'nesprite
Cînt depănata lor dureri.
Și cîntul meu e cîntul firii,
Cîntul nadejdii,

Străjer, în pragul altei lumi,
Vrerile mele, vrerile lor
Sapă drum nou,
Și sunt al satului econ
Și graiul meu, e graiul cremenii,
Grai nou

V. Copilu-Chiatră.

Nu e reclamă! E un adevăr!

O noutate senzațională, încălzirea cu sobe de teracotă

Cu acest nou sistem de sobe de teracotă, cu o cantitate de 10 kg. lemne, se face o încălzire suficientă pentru 24 ore. Încălzirea se face repede și căldura se menține!

Acest sistem l'am învățat în străinătate și se poate aplica sigur chiar și la sobele vechi de teracotă.

Livrez, adică montez, în orice dimensiuni, culori și forme, sobe de teracotă, mașini de gătit, sobe șemeneuri, învelirea pereților cu plăci de fayance alb sau în orice culoare,

CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE.

Primesc sobe de teracotă vechi pentru a le edifica din nou, a le transforma în altă formă, le pot mări, precum și repara.

Pentru noul sistem arătat mai sus, garantez.

În așteptarea comenzilor On. public semnez

Cu toată stîmă:

Ignatie Vértes

maestru de sobe.

Petroșeni, Str. A. Vlaicu Nr. 7.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

DUȘMANII

(Continuare)

11. Păduchii de frunze

Adesea frunzele pomilor sunt atacate de păduchii de frunze. Ei trăesc însă și pe rădăcini, tulpini, flori și chiar pe fructe. Din cauza înțepăturilor pe cari le fac pe frunzele plantelor, pentru a suge hrana, acestea se pătează, se ofilesc și se răsucesc. Alteori frunzele se beșică. Păduchii cari trăesc pe pomii roditori fac un fel de lapte dulce, verzui, foarte căutat de furnici, din care cauză ei sunt mereu însoțiți de ele.

Fiecare pom are un purece (păduche) al său propriu. Purecele (păduchele) piersecului este brun pe partea deasupra și verzui pe cea de desupt, păduchele părului este verde gălbui, al mărlui verde închis, al prunului verde cu o linie brună pe spate, al cireșului negru, al migdalului verde și al agrișului verde-negricios.

Este bine să cunoaște felul lor de înmulțire. Femeiuștile depun ouă toamna. Ouăle, de formă ovală, sunt verzi la început, apoi se inegresc. Ele se pot vedea iarna, după căderea frunzelor prin crepăturile scoarței pomului.

Din ouă ies primăvara numai femeiuști. Aceste femeiuști, se numesc măci și nasc pui vii. Ele n'au aripi. Pela sfârșitul lunii Mai se ivesc și matci cu aripi. Ele zboare de pe pomi pe alte plante, sau pe alți pomi, unde nasc iarăși pui vii. Aceștia la rândul lor nasc femeiuști și bărbătuși cu aripi, cari trec din nou pe pomi, unde se împerechează. După împerechere, femeiușca așează iar ouă.

Vedem deci, că păduchii de frunze se înmulțesc foarte tare. Dacă își fac de cap mai mulți ani în șir, pomii atacați mor.

Mijloace de luptă

Păduchi de frunze se pot nimici cu mai multe zemuri otrăvitoare. D-l C. Manolache ne sfătuește să folosim rețeta următoare :

200 cm³ zeamă de tutun tare (500 gr.)
100 cm³ sodă caustică
200 gr. săpun
100 l. apă.

Zeama de tutun se cumpără dela farmacia. Cu aceasta zeamă stropim pomii

Cei bogați le au din mătase. Femeile poartă pantaloni strâmți și tuinică asemenea strânsă pe talie ca la militari. Coloarea: Galbină, Albastră, înflorată și bătătoare la ochi. Unele femei au introdus portul european adecă rochia și cealalte. Populația din aceste părți se hrănește mai mult cu orez fiert și cu diferite mirodenii. Li mănâncă cu furculița — care nu e ca a noastră însă. Deși orezul e hrana principală, am văzut totuși în multe gări încărcând mult grâu. Il raionul gării Tițicar am văzut adevărați munți de grâu. Este aceasta dovadă despre marea bogăți a provinciei.

Gara Horvatovo 12 Mai 1920.

După multă tărăgănare am plecat din Chorbiu. In aceiași zi spre seară am trecut

pomilor roditori

cu ajutorul pompelor. Stropirea se face de jos în sus.

Putem omori păduchii de frunze și cu ajutorul emulsiunii de petrol și săpun. Acesta se face din

1 Kgr. săpun
1 l. petrol
100 l. apă.

Se ia un vas în care se pune 1 Kgr. săpun de casă, tăiat în felioare mici. Se toarnă apoi 4—5 l. apă și se amestecă încet cu o lopățică de lemn, așa fel ca săpunul să se topească fără să facă spumă. După ce săpunul s'a topit de tot, un om bate bine cu o mătură și alt om toarnă (varsă) încetul cu încetul 1 l. de petrol. Zeama are acum o înfățișare lăptăoasă. Mestecând mereu mai adaugăm 95 l. apă.

Stropirea se face tot cu ajutorul pompelor pe stropit.

Ungerea pomilor iarna cu o zeamă de *carbolineum* (așa se cere la prăvălie), este tot un mijloc de nimicire a păduchiilor de frunze.

12. Păduchele țastos (Kermesul)

Se numește astfel din cauză că își face o coaje (țeastă), sub care stă ascuns. Este un dușman așa de mare al prunilor, ca purechele lănos pentru meri. Nu trăește numai pe pruni, ci și pe meri și peri. Pe pruni, are coaja în forma unei virgule, iar pe păr forma unui solzișor de pește.

Sub această coaje, femeiușca așează un număr mare de ouă. Dacă ridicăm cu unghia în luna Mai această coaje, atunci se scutură de sub ea un praf, care nu-i altceva decât ouăle.

Din ouă ies în luna Iunie viermișorii, cari se duc la frunze, unde stau toată vara și sug cu ciocul lor suc (mâzga) din frunzele prunului. Larvele (viermișorii) năpârlesc de mai multe ori, apoi se ascund pentru iernat sub mușchi, sau în crepăturile scoarței. Pentru a fi bine feriți de frig, își fac o învelitoare de ceară. Când se încălzește primăvara, larvele se duc iarăși la vârful pomilor. Femeiuștile fac apoi ouă, din care ies noi insecte (gonguțe). Uitându-ne de departe ia o livadă atăcată de păduchele țastos, ea ne apare de cu-

iar granița chino-rusă la Pogranicinaia. Ne aflăm deci iar pe teritor rusesc și anume pe litoralul Mării japoneze, ori mai bine zis a Oceanului Pacific. Zilele sunt frumoase și calde. Câmpul însă nu e așa înverzit ca în Mancijuria. Din sus, dinspre Camciatca și Bering, vin unde de vânt rece.

Gara Okenskaia 19 Mai 1920.

După opt zile de staționare la Horvatovo ne-a uruit iar cu gândul de a nu ne mai opri decât la Vladivostok. Ceva defecte ne-au oprit totuși aci. Eri am trecut prin Nikolsh-Usuriisk. Acolo au rămas multe trenuri

loare neagră, din cauză că el face un suc dulceag, pe cari cresc niște ciuperci negre.

Nimicirea păduchelui țestos

Nu e tocmai greu să luptăm contra acestui mare dușman al pomului. Se poate întrebuița contra lui una dintre Zemurile următoare: Kermocidul (gata făcută) carbolineum, emulsiunea de petrol și Zeama sulfo calcică. Cea mai bună dintre ele este zeama sulfo-calcică, care se pregătește din :

3 Kgr. floare de pucioasă
3 „ var gros
100 l. apă

Se lucrează în felul următor: stingem varul cu puțină apă. In vreme ce varul se stinge se toarnă puțin câte puțin floarea de pucioasă, sub formă de praf. Apoi adaugăm 20 l. apă. Punem vasul pe foc și fierbem domol vreme de o oră, apoi strecurăm zeama și o punem într'un vas mai mare, unde mai adaugăm 90 l. apă (că să fie de tot 100 l. zeamă). Stropirea se face cu pompele de stropit pomii.

Când păduchele țastos este în număr prea mare, stropim pomii cu următoarea emulsiune de petrol și săpun: 5 l. petrol; 2 Kgr. săpun; 100 l. apă.

Am scris până acum despre cei mai mari dușmani ai pomilor. Să nu creadă cineva, că am scris despre toți. Mai sunt cel puțin câteva sute. Ocazional voi mai scrie și despre alții dintre ei. Am amintit, că numai despre viermele mărlui s'au scris cărți întregi. Nimicirea dușmanilor pomilor roditori este pentru noi chestie de viață sau de moarte. Pagubele pricinuite de ei socotesc la câteva sute de milioane pe an. Domnul I. Simionescu spune, că „stărpirea omizilor de copaci, trebuie să fie o grijă tot așa de mare, ca și aratul câmpului, dacă gospodarul ține să aibă roadă în grădină“. La acestea mai adaug, că țările fără grădini și fără păduri sunt sortite peirii, căci pustiul le cuprinde și pustiul pătrunde și în sufletul oamenilor. Prof. MARTIN IOAN

Aviz

Se aduce la cunoștința celor interesați, că la școala normală de băieți din Deva sunt vacante în clasa I. 30 de locuri pentru bursieri și 5 pentru solvenți. Se primesc elevi și în celelalte clase din cursul inferior. Taxe modeste, internat confortabil, educație aleasă. Condițiile speciale de examen și admitere se pot cere la școală. Direcțiunea.

de ale Cehilor. Au rămas în fine cu jind și Sârbii și Jugoslavii. Deși vor să fie o țară, nu s'au unit. Batalionul de Sârbi e compus din rămășița acelor cari luptaseră în Dobrogea și alți diferiți Sârbi de adunătură de prin Rusia. Jugoslavii sunt Croații cari au înțeles să nu se unească cu Sârbii. Și Cehii și Sârbii și Jugoslavii făceam ce făceam și scăpam cum puteam de a nu rămâne în ariergardă. De eri au rămas. Acum însă nu e nici un pericol pentru cei din ariergardă. Pericolul era numai în iarnă când sovieticii ne erau călcăie.

(Va urma)

Ioan Fodor

Condițiunile de admitere în școala ofițerilor de Jandarmi

Prin Decizia Ministerială No. 451 publicată în Monitorul Oficial No. 159 din 13 Iulie 1934, s'au fixat următoarele condițiuni pentru ocuparea prin concurs a locurilor vacante în Școala Ofițerilor de Jandarmi anul I.

Se admit la concurs studenții Facultății de drept din țară sau străinătate, ale căror diplome au fost echivalente, fiind absolvenți minimum ai anului I. de drept și îndeplinind condițiunile următoare:

- să fie naționalitate român;
- să fie sănătos și prezentabil;
- să fie bine notat la purtare;
- să nu fi fost eliminat niciodată din liceu sau universitate;
- să aibe minimum 18 ani și maximum 21 ani impliniți la 1 Sept. 1934;
- Să nu fie logodit sau căsătorit.

Inscrierile pentru concurs să primesc dela data publicării în Monitorul Oficial a prezentei deciziuni și la 4 August 1934 inclusiv.

Candidații vor înainta recomandat sau vor depune personal la reședința școlii, cerere timbrată de înscriere la concurs (Md.-A.) însoțită de actele următoare:

- Extrasul de naștere.
- Actul de naționalitate sau cetățenie Md.-B; fiii ofițerilor activi sau foști activi fiind scutiți de acest act.
- Actul de onorabilitate și poziția părinților, pentru părinții civili Md.-C. pentru părinții fost ofițeri activi Md.-c-1 (și pentru părinții ofițeri activi Md.-C-2);
- Diploma de bacalaureat și certificatul de absolvire a minimum anului I. de drept.
- Declarația părinților sau tutorilor legali, autentificate de Tribunal sau judecătoria respectivă (Md.-D);
- Doua certificate de bune purtare, unul eliberat de Liceul respectiv și unul eliberat de facultatea respectivă (Md.-H);
- Autorizația părinților sau tutorilor legali pentru candidații minori, autentificate de Tribunal sau judecătoria respective (Md.-E)
- Angajamentul prin care candidatul se obligă a servi 9 ani, în jandarmerie după obținerea gradului de sublocotenent, autentificată prin Tribunalul sau judecătoria respectivă (Mod.-G);
- Un certificat eliberat de primăria respectivă asupra stărei civile (Mod. M).

Candidații vor trimite prin mandat poștal sau depune personal la reședința școlii taxe de examen în valoare de 500 lei, care numai este rambursabilă.

Candidații reușiți în limita locurilor vacante, vor depune până la 1 Septembrie 1934, taxa de instalare și cărți în valoare de 5000

lei cunoscând ca, în caz contrar locul sau va fi ocupat de candidatul următor în ordinea clasificăției.

Elevii școlii ofițerilor de jandarmi urmând obligatoriu concursurile facultății de drept din București secția juridică taxele universitare și costul cărților sau concursurilor universitare se vor suporta de elevii admiși, depunând la prezentarea în școala suma de 5000 lei necesar a anului II de curs.

Examenul de admitere va avea loc la școala Ofițerilor de Jandarmi în București, Șoseaua Ștefan Cel Mare Nr. 51 și va începe la 7 August 1934 ora 8.

Examenul va consta din probele prevăzute în D. M. Nr. 301/933 publicat în M. Oficial Nr. 139 din Iunie 1933.

Inscrierile se fac la Direcția de Studii a școlii, până la 4 Aug. 1934, inclusiv, dar până la care candidații sunt obligați a depune actele după modelele prevăzute în D. M. Nr. 301/933 publicată în M. Oficial Nr. 139 din 13 Iunie 1933.

Pe lângă aceleași acte candidații vor mai depune și următoarele declarațiuni autentificate conform legii de către autoritatea judecătorească.

Declarație

Subsemnatul . . . domiciliat în . . . calitate de tată (tutor) al tânărului . . . ce este candidat la examenul pentru intrarea în școala ofițerilor de jandarmi declară că nu voi avea nici o pretențiune de nici un fel în contra Statului reprezentat prin Ministerul Apărării Naționale în cazul când fiul (pupila) . . . admis elev va fi îndepărtat din școala pentru debilitate, boala incurabilă sau infirmitate provenită din cauza constituției sale fizice, a eredității sau regimului impus de legile și regulamentele militare.

De asemenea declar ca nu voi avea nici o pretențiune în contra Statului reprezentat prin Ministerul Apărării Naționale, în cazul când în timpul și din cauza serviciului fiul (pupila) . . . ar suferi vre'un accident. Se acceptează cazurile prevăzute de legea aeronautică.

Subsemnatul . . . candidat pentru intrarea în școala ofițerilor de jandarmi declară ca odată admis elev, nu voi avea nici o pretențiune de nici un fel în contra Statului reprezentat prin Ministerul Apărării Naționale în cazul când voi fi îndepărtat din școala pentru debilitate, boala incurabilă, sau infirmitate provenită din cauza constituției mele fizice, a eredității sau a regimului impus de legile și regulamentele militare.

Demisia dlui Manolescu-Srunga

În urma unui conflict ivit între d. ministru Sassu și d. subsecretar de stat Manolescu-Srunga, acesta din urmă a prezentat d-lui G. Tătăreanu, primul ministru, demisia. Eri dimineață d. Manolescu-Srunga urma să fie supus unei operațiuni, pe care o va face d. dr. Amzăr Jianu.

Schiță - Incercări.

Examen de capacitate

Înimi strânse, speranțe și deziluzii...

Așa se prezenta sala lungă din fața amfiteatrului, unde urma să se țină examenul de capacitate.

Unii, mai întârziți, răsfoiau cu desnadejde cărțile; dar literele le defilau pe dinaintea niște candidate la un concurs de frumusețe. Alții, mai bine înarmați, îi omorau și mai mult:

- „Nu se îngrașă, mă, în ajun!...
- „Nu citi acuma, că te tîmpești“...
- „N'ai avut..."

Glăsu aspru al șef-pedagogului, care apăruse autoritar în ușa „camerei de tortură“, intrerupse răgușit și straniu această ultimă replică:

Anghel!
Arhire!
Bellgan!
Bobulescu!...

Un fior prin măduva spinării urmat de o sudoare rece mă cuprinsese la auzul numelui meu. Trebuia să strâng dinții ca să nu tremur. Și așa trecui pragul ușii, ca un condamnat, în ploaia urărilor de pe sală:

— „Succes! Noroc! Suc...
Ușa se închide brusc. Ne găsim în fața unei mese lungi, la care stă comisia. Profesorii, care mai de care mai încruntați și în atitudinile severe, așteptau, par'că, momentul când să trimeată „la plug“ pe unul din sărmanii candidați, căci azi vremurile sunt grele... etc...
Profesorul de Geografie se adresa primul candidat:

— „Băiete, îmi faci un serviciu?“
— „Cu plăcere“, se repezi gentil candidatul.

Atunci profesorul îl chemă mai departe și-i vorbi cam confidențial, totuși să putem auzi și noi:

— „Trebne să plec poimăne la Soroca, la o rudă a mea. Fii bun du-te până la gară și interesează-te ce trenuri am“.

— „Pentru Soroca ați spus?“ sări candidatul în culmea bucuriei.

— „Da, da, du-te. Îți mulțumesc. Când vii, te ascultăm noi.“

Candidatul o sbughi pe ușă. Curioșii ceilalți, cari ascultau la broasca ușii, să audă ce se petrece înăuntru, săriră consternați. Văzând mutra veselă a băiatului îl agătară:

— „Așa repede ai scăpat? Eh! Atunci ef leac!“

Candidatul se smulse din mâinile lor și aleargă cu limba scoasă până la gară. Pe drum, se gândea el:

— „Un serviciu la vreme...“

* * *

Profesorii ascultaseră rând pe rând candidații, cărora, desigur, li se învărtau capul cu iuteala învărtirii pământului, evocând amintirile a patru ani de „studii“.

Când terminară cu prima serie, se hotărîră ca, pentru o putea asculta mai repede, să se ducă fiecare profesor în altă clasă. Astfel ca să se facă rotație cu celelalte serii.

* * *

Camaradul nostru fusese la gară, consultase cu atenție fiecare mers de tren, dar degeaba. Întrebasese și vre-o doi ceferiști, habar n'aveau.

— „Auzi, auzi, — își zicea indignat candidatul — iată de ce merge prost țara! Funcționarii sunt ăștia? Nu pot da nici o simplă informație!“

Astfel, el dădea acum dreptate profesorilor că trimite pe cei nepregătiți „la plug“...

Cu toate sforțările, nu putu găsi mersul trenurilor către Soroca.

Se întoarse atunci la liceu, cam supărat că nu putuse să satisfacă dorința domnului profesor.

Se îndreptă spre „camera de tortură“ dar nu era nimeni înăuntru. Un pedagog îi spuse că acum fiecare profesor e în altă clasă. Se informă unde este cel de geografie și crăpă sfios ușa.

Patru perechi de ochi zăpăciți ai unei noi serii se întoarseră brusc.

Sufragerie

modernă, din stejar afumat, compusă din bufet, servanță, vitrină (cu oglinzi, cristale și sculpturi) și masă ovală cu șeasă scaune îmbrăcate în piele, costat 45.000 lei,

Se vinde

numai cu 20.000 lei,

la avocatul dr. GORA DIN BRAD.

— „Ce este?“ zise profesorul.

— „Don' profesor, am fost la gară... m'am uitat și-am întrebat și pe ăia... de acolo... dar... n'am văzut... trenul... mersul... nu se găsește...“

Candidatul găfăia.

— „Lasă, nu-i nimic“, zise profesorul ascunzându-și un zâmbet compătimitor.

— „Atunci, când să viu să mă ascultați?“

— „Lasă, nu mai veni, te-am ascultat...“

O clipă, candidatul se gândi că domnul profesor îl văzuse atât de asudat și i-se făcuse milă de el... că, cu toate că nu adusesese răspuns... drumul până la gară...

Apoi... „un serviciu la vreme...“

Profesorul văzându-i mutra veselă se întunecă nițel și continuă acru:

— „Bagă de seamă la celelalte, că la Geografie... te-ai ras!“ și făcu semn unui băiat să închidă ușa. Acesta, din exces de zel, o împinse cam cu putere; clanța lovi pe sărmanul candidat, care rămăsese uluit, cu capul prin ușa întredeschisă...

Candidatul căzu amețit.

Din clasă se auzea un glas sever, tăios:

— „Prin ce se caracterizează unitatea etnică a poporului român?“...

RADU N. BELLIGAN

Liceul „Internat“
IAȘI.

AM PIERDUT

aproape de doi ani

Sigilul cu monogramul meu: D. G.

Pentru a nu să fi abuzat sau a se comite abuz în numele meu îl declar de anulat.

DAVID GOLEA
notar cerc.

Revoluția lui Horia Cloșca și Crișan

— Românii din Munții Abrudului —

Impăratul Iosif al II-lea și Revoluția

— Contele Jankovits în Transilvania —

Această fidură timidă și supusă guvernului până la orbire, pleacă din Sibiu în ziua de 10 Decembrie însoțit de un comisar, cutreerând orașele și satele, trimițând circulare preoților, și îndemnând poporul la liniște zicând, că să nu asculte de scleratul de Horia, care poartă poporul numai cu minciuni cari sunt împotriva lui Dzeu, împotriva împăratului precum și împotriva blagoslaneniei vlădicești.

Tot asemenea făcură și episcopii: Petru Petrovici din Arad, Popovici din Vârșeț și episcopul Ioan Bob din Blaj.

Toți acești patru episcopi nu avură în ei curajul se informeze guvernul, despre trista soartă în care se afla nefericitul popor și se descrie mai detaliat adevăratele cauze ale revoluției; cu un cuvânt le lipsea acestor fețe bisericesti ori-ce simț de român.

Ce timpuri și ce suflute.

*

În ziua de 12 Noembrie 1784, sosi la Viena prima știre despre revoluția țărănilor din Zarand. În acest timp împăratul era încurcat într'un războiu cu Olanda, din care cauză, reșcoala țărănilor îl atinse în mod foarte neplăcut.

Impăratul știind bine că nu poate purta războiu cu un dușman extern atâta timp cât în lăuntru țării sale este revoluție, scrise în ziua de 15 Noembrie guvernului din Sibiu, să întrebuițeze pentru înăbușirea revoluției forța armată, iar pe cei vinovați să-i execute cu padele acolo pe loc, fără nici o altă judecată; îi puse însă în vedere, ca să nu se comite nici un abuz. Tot odată îndemnă pe preoții români să intervină în cauză înblânzind pe resculați, aducându-i iar la liniște. — Pe capul revoluției puse un premiu de 300 galbeni, în favorul aceluia sau acelora cari îl vor prinde.

Comandantul general al Transilvaniei, baronul Preisz încă primi ordin, ca să folosească contra resculaților — acolo unde va fi nevoie — tunuri, pe cari le vor aduce, din Alba Iulia, Sibiu, pe lângă cele ce le va primi din Buda și Timișoara.

Aceste ordine ale imperatului ce e drept erau foarte aspre pentru bietul popor român.

Transportarea tunurilor din Alba Iulia, Sibiu, Buda, Timișoara, punerea premiului de 300 de galbeni, pe capul revoluționarilor darea țărănilor pe mâna nobililor unguri, să-i judece fără grație, ne dovedește cât de mișcat fu împăratul când primi știrea despre revoluția țărănilor români.

Dar peste puține zile împăratul Iosif reveni asupra ordinului dat. El, prietenul țărănilor recunosc, că nu cu tunuri și cu legi satrape și nici cu vărsări de sânge, ci cu blândețe și cu amnistie trebuie să vină înaintea poporului revoltat. Recunosc și aceia, că revoluția a izbucnit din cauza că păharul suferinței poporului român s'a umplut cu vârf.

Astfel în ziua de 22 Noembrie 1784 trimise un ordin guvernului din Sibiu, prin care muștra pe povodită săsească, baronul Brukenthal, pentru atrocitățile nobilimii ungurești, săvârșite chiar sub ochii și scutul lui, asupra bietului popor român. Ordonând să suspendeze imediat starea de asediu și să publice țărănilor peste tot locul, amnestia generală pentru toți. În cauza aceasta însă interveni deochiatul președinte al cancelariei aulice din Viena: Eszterházi, la a cărui insistență, împăratul eschise din amnistie pe primii căpitani.

Iosif al II-lea, doria acum să afle precis cari sunt motivele cari au determinat pe țărani români să prindă armele contra nobililor unguri, și cum în Transilvania nu exista nici o persoană, în care să aibe încredere că-i va trimite date exacte, însărcină cu această misiune pe contele Antonie Jankovits și pe generalul baronul Paul de Popilla din Bănat.

Contele Jankovits și primi ordinul împăratului în ziua de 26 Noembrie 1784, în care împăratul zicea, ca imediat să plece cu generalul Popilla la Arad, și de acolo în Transilvania.

Jankovits deja în aceia zi scrise generalului Popilla care se afla la Petrovaradin, să se prezinte la Timișoara ca să poată începe misiunea.

În timpul acesta nobilimea din comitatul Aradului se pregătia să execute pe prizonierii de acolo în număr de 42 persoane. — Contele Jankovits îndată ce primi această știre invită în numele Regelui pe comitel: Forrai din Arad, să absteie dela ori ce executări până ce va sosi el acolo. — În ziua de 2 Decembrie 1784 ajunse împreună cu generalul Popilla la Arad, unde imediat începu anchetarea țărănilor români, condamnați la moarte. Rezultatul anchetei sale îl comunică de urgență împăratului, care la propunerea lui Jankovits schimbă pedeapsa cu moarte, la tot, în pedeapsă de lucrări publice variind dela 1—3 ani.

În ce privește însă despăguirile pe cari le cere nobilimea dela iobagii români, aceste fură casate în întregime de împăratul.

După terminarea lucrărilor în comitatul Aradului, contele Jankovits plecă în Transilvania, și în ziua de 15 Decembrie 1784 ajunse în Deva. Îndată ce contele Jankovits intră în Transilvania iobagii români din comitatul Hunedoarei și Albei îi prezentară o mulțime de plânderi, în contra tirăniei nobililor unguri, între altele ei și se plâneau că iobagul român este prins de unguri la grăpă și la plug întocmai ca vitele; dacă moare vre-un iobag, domnul său îi ia tot pământul iar pe copii îi lasă pe drum sau îi dă la armată; pe românii cari sunt liberi nobilii se silesc ca să-i facă iobagi, și-i supun a face servicii iobagești; femeile și fetele iobagului român trebuie să meargă să lucre la nobil săptămâna întreagă, așa că la ele acasă nu mai pot lucra; funcționarii publici asupresc poporul, cerând mâncare și beutură și silindul a da și bani; femeile se plâneau, că funcționarii le-au luat vitele iar pe bărbații lor i-au dus în închisoare și dansule au rămas pe drum cu câte doi, trei, și mai mulți copii mici; țărani se mai plâneau că iobagii unguri, nu sunt supuși la sarcinile publice ca românii, așa că ei nu mai pot trăi la oaltă cu ungurii, cer deci să fie despărțiți de ei și să li se dea funcționari germani etc. etc. Const. Tisu.

(Va urma)

Subsemnatul resping categoric afirmația eronă a svonorilor cari mă arată drept autor al unui reportaj privind câteva persoane din localitate — reportaj apărut în No. din 29 I. c. al revistei „Bravo!” din Arad.

Iresponsabilii cari au inventat și răspândit aceste svonorii sunt rugați să-mi mai scadă din „important”.

N'am legături cu revista sus amintită și n'am scris niciodată nimic într'ansa.

Pompliu Barbu.

Spre o nouă orientare economică a Zarandului

(Continuare din pagina 1-a).

Se impune ca cel puțin în ceasul al unsprezecilea să facem pomicultură rațională în Zarand. Numai așa vom asigura acestui ținut un venit frumos și-l vom feri de ruină.

Dar pentru ca locuitorii să poată face loc pomăritului în paguba plugăriei, trebuie ajutați.

Am stat de vorbă cu sătenii în această privință și mi-au obiectat cu multă dreptate: Bine, dar noi nu putem trăi numai cu pomii, căci pomii nu dau roade în fiecare an și când dau, nu e preț la fructe.

Cauza e că pomicultorii sunt lăsați la bunul plac al speculanților. Anii trecuți, când în Arad și alte orașe mari un kilogram de mere se vinde cu 6—12 lei, pe piața Bradului deabia se urca la 2 lei. La o valorificare cumsecade a fructelor se poate ajunge numai prin cooperative. În acest ținut, mai mult decât în ori care altul, se simte trebuința cooperăției. Prin niște cooperative de producție și consum bine organizate s'ar putea asigura existența membrilor, din ani de belșug, pe cel puțin un an înainte, dat fiind mai ales randamentul mare ce-l dă o livadă de pomi.

Un pas frumos în privința valorificării produselor din Zarand s'a și făcut deja: Dl. Ing. Ion Gigurtu, directorul general al Soc. „Mica” care — e de prisos să insistăm — a dat nenumărate dovezi că ține mult să ridice starea materială și culturală a Zarandului, a

angajat un specialist ca să studieze această problemă.

Rezultatul se vede de pe acum, deși acțiunea e încă la început: Prețul prunelor care anii trecuți ajunsese de batjocură — 2-300 lei carul — iar acum se credea că va fi și mai scăzut, dată fiind abundența producției din anul acesta, s'a urcat la 5-600 lei, deci s'a dublat.

Cât privește terenurile slăbite, neproductive, care nu sunt de folos nici ca izlsz să se pornească o acțiune sistematică a plantării lor cu salcâmi. În 30 de ani vom avea păduri întinse de salcâmi, iar locul se va îngrășa din frunzele pădurii și cu timpul devine din nou productiv.

Intensificarea pomăritului, reducerea plugăriei la deal, plantarea coastelor neproductive cu salcâmi și paralel cu acesta stupăritul, o cooperăție bine organizată, sunt jaloanele unei noi orientări economice în Zarand.

Asupra fiecărei chestiuni, vom reveni la timpul oportun.

Dobion.

Turneu studentesc

Ridicați din popor, ei, studentii hunedoreni, n'au uitat niciodată că poporului se datorește, că pentru a lui înălțare trebuie să se jertfească.

Astfel — odată cu venirea vacanței, gândurile lor au sburat la cei dragi și fără a-și precupeți timpul de odihnă la cari fiecare are dreptul după un an de muncă grea, intelectuală, au plecat prin comunele mai răsărite, ducând prinosul inteligenței și culturii lor pe altarul poporului român hunedorean... Și au ales mijlocul cel mai fericit: Teatrul.

Teatrul este un admirabil mijloc moralizator, un admirabil mijloc de a te adresa mulțimei celei mari dându-i o serioasă învățătură.

„Teatrul este un puternic reprezentant al culturii omenești — zice Dr. Cioroianu — pentrucă în trântul se face cel mai curat și mai entuziasmat cult al faptelor și caracterelor mărețe și tot întrântul își rosteste societatea omenească verdictul nemilos prin scriitorii și actorii buni asupra tuturor fanfaronilor și ridicurilor atât de primejdioși pentru țihna și progresul ei”.

Primul început l'au făcut anul trecut cu „Hai noroc Hunedoara”; anul acesta însă cu „Unchiul din provincie” au întrecut așteptările noastre.

Intențiile frumoase ale studențimei noastre — firi de elită, și nobil alcătuirii sufletești — și felul cum știu să și le realizeze, au făcut încă dela prima manifestare, anul trecut, să-si atragă respectul celor cari și înțelege și-i iubeste.

Frumoasă, fecundă și neperitoare activitate.

Știri sportive

Juventus (Brad) — Unirea (Gurahonț)

3:3 (2:0)

Duminică 22 Iulie a. c., s'a desfășurat pe arena clubului sportiv Juventus din Brad, un match de football amical între echipele de mai sus. — Deși echipa Juventusului a jucat cu 4 rezerve, totuși a izbutit în prima repriză să-i fie superioară echipei Unirea. — În a II-a repriză Juventusii fiind prea încrezuți, au cedat musafirilor, deoarece jucătorii dele Gurahonț Kugler, le prinsese mișcarea că se mișcă greu și prin demarase repezi le-a marcat 3 goaluri, egalizând. — Au marcat dela Juventus. Bidu și Szabo, iar dela Gurahonț, Kugler salvatorul echipei „Unirea”.

A arbitrat satisfăcător, dl. I. Neguț.

— Logodnă. D-șoara Nelly Popa, din Buruene, cu d-l Brutus Imbroane, avocat, în Timișoara logodiți. Felicitări!

— Adunarea județeană a Oastei Domnului. În ziua de 6 August în Ormîndea se va ținea adunarea județeană a Oastei D-lui. Facem apel tuturor bunilor creștini și români a lua parte la această frumoasă adunare, unde se vor rosti: Conferințe religioase, se vor cânta cântări creștinești, etc. Adunarea va fi onorată cu prezența unei delegații dela Sibiu, și ostașii din județ.

— D-ș. Maria Colceru, din Roșia-Montană, cu Dl. Gheorghe Simu, teolog abs., din Ciufud, își vor serba cununia religioasă în 29 Iulie a. c. în biserica greco-catolică din Roșia-Montană. Felicitări!

Aflăm cu părere de rău că preotul ortodox din comuna Tătăriști-Criș, Nicolae Colf, după o grea suferință, și-a dat obștescul sfârșit în 26 Iulie c. Transmitem îndoliatei familii, sincerile noastre condelațe, pentru durerea produsă de acastă pierdere.